

WPLYW RODZINY I INNYCH CZYNNIKÓW NA ROZWÓJ OSOBOWOŚCI MAŁEGO DZIECKA.

Z pojęciem (rodzina) można spotkać się w języku potocznym i naukowym. Potocznie mówi się że rodzina to para małżeńska która wychowuje co najmniej jedno dziecko. W ujęciu naukowym istnieje wiele definicji : Socjolog J. Szczepański mówi że rodzina to grupa społeczna złożona z osób połączonych stosunkiem małżeńskim i rodzicielskim.

Podsumowując różnorodne poglądy na rodzinę można stwierdzić, iż rodzina jest grupą ludzką , pewnym zbiorem społeczności. Dążąc do wspólnych dla siebie celów stanowi pewną charakterystyczną całość. Każda rodzina ma swoje tradycje, zwyczaje, nawyki, uznaje swe prawa, oraz tworzy niepowtarzalną atmosferę. W początkowej fazie rozwoju dziecka bardzo ważna ,bo stanowi pierwsze ogniwo jego rozwoju. W rodzinie zaspokajane są podstawowe potrzeby biologiczne i psychiczne człowieka. Jest wspólnotą miłości i solidarności, jedyną która przekazuje z pokolenia na pokolenie wartości kulturalne, etyczne, społeczne, duchowe i religijne, które owocują potem w świecie dorosłych. Rodzice stanowią dla dziecka pierwszy wzór do naśladowania, a potem dopiero pojawiają się inne wzory zaczerpnięte z grup w których przebywa dziecko najczęściej. Wszyscy psychologowie i pedagodzy podkreślają ważne znaczenie więzi emocjonalnych pomiędzy rodzicami i więzi takich samych wytworzonych pomiędzy nimi a dziećmi. Rodzina wobec dziecka pełni różne funkcje np. biologiczne, ekonomiczne , ale ważną jest funkcja wychowawcza, która wpływa potem na dobre funkcjonowanie dziecka w środowiskach instytucjonalnych takich jak : przedszkole, szkoła, zakład pracy, stworzenie innej rodziny.

M. Łobocki przypisuje najważniejszą funkcję wychowaniu. Ta funkcja zawiera takie czynniki jak:

- Zaspokajanie potrzeb biologicznych i psychospołecznych.
- Dostarczanie prawidłowych społecznie wzorów zachowania.
- Przekazywanie dzieciom wartości , norm i zasad współżycia w danym społeczeństwie.
- Umożliwienie aktywnego udziału w różnego rodzaju czynnościach i obowiązkach domowych.
- Rozwijaniu i poszerzaniu kontaktów międzyludzkich (pogłębianie więzi emocjonalnej z krewnymi).
- Dbłość o zdrowie dziecka i jego wszechstronny rozwój (rozwijanie zainteresowań i talentów).

Każda rodzina stanowi swoisty model wychowania. Naukowo udowodniono i uznano cztery style wychowania dziecka stosowane przez rodziców :

STYL DEMOKRATYCZNY: (najbardziej korzystny dla rozwoju dziecka).

Polega na przyjacielskich kontaktach rodziców z dzieckiem, umożliwianiu im podejmowania decyzji wspólnie z rodzicami, uczenie liczenia się ze zdaniem innych osób. Wiąż emocjonalna jest pomiędzy nimi silna i polega na zaufaniu, życzliwości i sympatii. Wymagania są dostosowane do możliwości dziecka.

STYL AUTOKRATYCZNY: (niepożądany z pedagogicznego punktu widzenia).

Charakteryzuje się dużym dystansem pomiędzy dzieckiem, a rodzicami. Rodzice nie wnikają w potrzeby dziecka, jedynie narzucają swe nakazy i polecenia. Rodzice uznają tylko swoją rację ,a nie uznają sprzeciwu dziecka. Decyzje związane z rodziną wyłącznie sami podejmują. Występuje tu surowy nadzór, stosowane silne środki represji. Tak wychowane dziecko także podobnie odnosi się do rówieśników, albo jest zastraszone i nie potrafi samo o sobie decydować, lub samo zorganizować sobie zabawy, nie potrafi podjąć decyzji. Często z biegiem lat staje się agresywne ,bo nie potrafi sobie poradzić w rozwiązywaniu problemów.

STYL LIBERALNY: (Jest tak samo szkodliwy jak styl autokratyczny).

Polega on na pozostawieniu dziecka samemu sobie. Nie ingerowaniu w rozwiązanie jego problemów, tolerowaniu jego społecznych zachowań. W przypadkach naruszenia norm społecznych rodzice usprawiedliwiają dziecko przed otoczeniem, jak by nic się nie stało. Rodzice spełniają zachcianki dziecka, a dziecko staje się egocentrykiem i chce by świat kręcił się tylko wokół niego, a nie zauważa praw innych dzieci. Takie dziecko ma problemy z przystosowaniem się do współżycia w grupie. Dziecko działa najczęściej spontanicznie i nabywa potem trudności w nauce, bo mu brak obowiązkowości , odpowiedzialności, ma trudności z prawidłową samooceną i korektą własnych błędów. Rodzice dbają tylko o zaspokojenie materialnych potrzeb dziecka np. (droga zabawka).

STYL NIEKONSEKWENTNY: Jest też nieodpowiednim modelem postępowania z dzieckiem. Brak tu konsekwentnych wymagań i następuje często rozbieżny styl wymagań pomiędzy matką , a ojcem względem dziecka. Rodzice w jednym przypadku za przewinienie karzą, a innym razem to tolerują. Stosują też często dziecku obietnice, których nie spełniają. Dają też często prezenty ,ale na nie ono nie zasłużyło. Takie działanie rodziców uczy interesowności, egoizmu , a często dziecko nie rozumiejąc dlaczego tamtym razem za to otrzymało nagrodę, a teraz karę, wyrabia się też poczucie krzywdy w jego rozumieniu. Dziecko nie mające trwałego oparcia traci zaufanie i rodzice przestają być mu autorytetem.

POSTAWY RODZICIELSKIE WOBEC DZIECI TO :

Postawa jest definiowana przez M. Ziemińską jako utrwalone , nabyte postępowanie intelektualne w połączeniu z uczuciowo-motywacyjnym i działaniowym. Czyli wyuczone, zaakceptowane emocjonalnie postępowanie rodzica wobec dziecka. Na podstawie obserwowanych zachowań rodziców wobec dzieci wyróżniła cztery typy postaw rodzicielskich:

(pozytywne)

- 1). Współdziałanie z dzieckiem.
- 2). Akceptacja jakim jest.
- 3). Uznawanie jego praw.
- 4). Rozumna swoboda.

(negatywne)

- 1). Nadmiernie chroniąca.
- 2). Nadmiernie wymagająca.
- 3). Odtrącająca.
- 4). Unikająca.

Więzi uczuciowe w rodzinie ,serdeczność, tolerancja, obiektywność, wyrozumiałość dla innych mają duży wpływ na późniejsze postępowanie dziecka w jego życiu.

LITERATURA :

- 1). Cudak.H. "Znaczenie rodziny w rozwoju i wychowaniu małego dziecka ,Warszawa 1999 r.
- 2). Łobocki .M" Teorie wychowania w zarysie ,Kraków 2004 r.
- 3). Ziemińska.M. "Postawy rodzicielskie i ich wpływ na osobowość dziecka". Warszawa 1980 r.

Opracowanie: M.Lucewicz, B.Trochowska